

Proti čemu má být mé dítě očkováno?

MARKUS SOMMER

V předchozím článku jsme hovořili o dětských nemocech. Rozvedli jsme pro mnohé jistě provokativní hledisko, že nemoc může mít smysl, že její překonání může vyvolat další krok ve vývoji dítěte, ba dokonce, že během života probíhají přirozené vývojové kroky (jako například narození a nebo růst zubů), které jsou podobně jako skutečné nemoci doprovázeny bolestí a nebezpečím. Jsme povoláni přitom doprovázet a bolest mírnit, ale není možné a ani lidskému životu přiměřené, chtít tato vývojová úskalí odstranit jen proto, že je s nimi spojeno nebezpečí. Významný polský pedagog židovského původu Janusz Korczak důrazně vyslovil nutnost dát dětem svobodu i v nebezpečných životních krocích, a to otřesnou větou: „Každé dítě má právo na svou smrt“.

Ačkoli tato věta působí děsivě, je přece zřetelné, že pouze prožité nebezpečí vede k získání životních zkušeností a k samostatnosti. Dítě musí lézt na stromy, mít vlastní zkušenosti s vodou a ohněm a také musí být někdy nemocné. Ale samozřejmě je úkolem dospělých, kteří dítě, životem provázejí; aby pečlivě zvažovali hranice, kde je nutno dítě chránit a kde je třeba mít odvalu k rizikům.

Korczakova věta byla tragickým způsobem zneužita, když byly „jeho děti“ z varšavského židovského sirotčince deportovány do vyhlazovacího tábora. Korczak si však nenechal zabránit v tom, aby děti na této cestě doprovázel. Zdá se tedy, že se jeho životní postoj nakonec nesetkal s nezdarem, když vědomě vztáhl svoji sentenci na sebe a nedovolil, aby strach ze smrti zvítězil nad jeho ideály a nad láskou ke svěřeným dětem.

Ale vraťme se k otázce nemocí. Viděli jsme, že při překonávání nemocí je možno rozvinout schopnosti, které souvisejí s rozvojem osobnosti dítěte, a že to také přispívá ke zdraví v dalším životě, neboť se zjevně snižuje riziko onemocnění rakovinou a pravděpodobně i alergií. Na druhou stranu ale mohou tyto nemoci vzácně mít vážné následky, které zatíží celý další život a v extrémních případech mohou skončit smrtí. Dnes máme možnost pomocí očkování dětským nemocem téměř spolehlivě zabránit. Místo toho, aby nemoc propukla u každého v jeho individuální době a vyburcovala veškeré jeho síly a často při vysokých horečkách vyvolala mohutnou aktivitu látkové výměny vedoucí k uzdravení, je zde podle všeobecného očkovacího plánu irijekčně podáván usmrcený anebo oslabený původce nemoci. Tím má být určitá část organismu dovedena prostřednictvím slabé a většinou bezhorečnaté „nemoci z očkování“ k tomu, aby vytvořila určitou paměť, která má umožnit při pozdějším kontaktu s původcem nemoci okamžitou obranyschopnost. Tento postup přispěl k tomu, že se podařilo zlikvidovat tak strašlivé nemoci, jako jsou pravé neštovice. Tím, že byla původní nemoc vymýcena, přestalo si obyvatelstvo vytvářet obranyschopnost, což by mohlo umožnit zločinnou biologickou válku. Proto se uvažuje o přeočkování některých skupin obyvatelstva, a to přesto, že se ví, že to přinese smrtelné oběti. Problém nedostatečné imunity obyvatelstva je obecným důsledkem úspěšných očkovacích programů, protože ochrana vakcínou nikdy netrvá tak dlouho, jako imunita získaná přirozeným proděláním nemoci. Je požehnáním, že se dnes již nevyskytuje dětská obrna, která si ještě před několika málo desítkami let žádala strašlivé oběti. K tomuto pozitivnímu vývoji nepřispělo jen perorální očkování, ale i nárůst naší životní úrovně. Proto byla tato forma očkování v Německu nahrazena injekcí. Zdálo se, že riziko ochrnutí

způsobeného očkováním je ve srovnání s nízkým rizikem možné nákazy neúměrně vysoké. Pro všechny druhy očkování platí, že ono samo může, i když naštěstí velice zřídka (například patologickou reakcí imunitního systému), způsobit poškození organismu. I proto se musí zvažovat, v jakém poměru je individuální prospěch a možná rizika. To závisí mimo jiné na věku očkovaného dítěte. Mnohé nemoci, kterým lze vakcinací zabránit, jsou nebezpečné především u hodně malých dětí. Aby se v takovém případě vytvořila obranyschopnost, musí se očkovat velmi brzy, v době, kdy imunitní systém ještě není schopen správné reakce. Dodáním určitých látek je přesto možné žádoucí účinek očkování vynutit. Proti takovému časnému očkování lze namítnout, že předčasné vymáhání dosud nevyvinutých schopností se v jiných životních souvislostech ukazuje v konečném důsledku jako problematické. Ani zmíněné nutné přísady ve vakcíně nejsou zcela zanedbatelné. Nepopíratelné ovšem je, že se tak u malého dítěte zabráni závažnému onemocnění. Tak mají být před určitými nemocemi (například černým kašlem) chráněny především malé děti, ale jiná onemocnění (například spalničky) jsou nebezpečnější u starších dětí. Proto je možno doporučit očkování dětí, které do puberty tuto nemoc neprodělaly. Z těchto poukazů vyplývá jedno: při rozhodování, zda dát či nedat dítě očkovat, je třeba vzít v úvahu mnoho věcí a je nutné se důkladně informovat. Některá očkování, jako třeba očkování proti tetanu, které spolehlivě zabráni velmi nebezpečnému onemocnění, lze jistě plošně doporučit. V případě některých chronických onemocnění (například u některých srdečních vad) může být důležité, když nemoci očkováním vyloučíme. V jiných případech naopak prodělání určité dětské nemoci může pozitivně podpořit vyléčení některého dlouhodobého neduhu.

Dětská nemoc, která u nás probíhá relativně neškodně, může v rozvojové zemi při podvýživě znamenat velké nebezpečí. Rodina, ve které se jeden z rodičů může o nemocné dítě nepřetržitě starat a má případně rodinného lékaře, který vykonává i návštěvy doma a má zkušenosti s dětskými nemocemi, se bude rozhodovat jinak, než rodina, která nic z toho nemá a péči o nemocné dítě si nemůže dovolit. Kdo by chtěl dospět k rozhodnutí, které bere v potaz individuální životní poměry, najde cenné informace v knihách „Impfen - Pro Contra“ (Očkování - pro a proti) od Martina Hirteho a „Schutzimpfung selbst verantworten“ (Nést vlastní odpovědnost za očkování) od Wolfganga Goebela. V rozhovoru s některým antroposofickým anebo homeopatickým lékařem mohou být vlastní hlediska doplněna o další uhel pohledu. Často je možné učinit opatření (například velmi často podávaný potencovaný křemen), které doprovodí potřebné očkování tak, že je nebezpečí nežádoucích vedlejších účinků sníženo. Z rozhovoru s lékařem může ovšem také vyplynout, jak je možné případné onemocnění léčit a že není třeba mít z něho přehnaný strach. Pak je možné se rozhodnout dítě neočkovat.

Poznámka redakce: Článek vychází ze současného právního stavu v Německu, kde rodiče sami rozhodují, kdy má být které očkování provedeno. Česká právní úprava takovou volnost neumožňuje. Článek je proto především příspěvkem do diskuse o českém zdravotnictví.